

U povodu nove knjige povjesničara **Stipe Pilića i Blanke Matković** o jasenovačkim poslijeratnim logorima

INTERVJU S POVJESNIČAROM **STIPOM PILIĆEM**

**BEZ ISTINE O JASENOVCU
moguć je samo novi rat, a ne mir
između Hrvata i Srba**

Plenković i Milanović kao potomci crvenih patricija nemaju nikakve volje za istinom o Jasenovcu, njihova politika dio je mitologije koja vodi naše potomke u novi rat

Piše: ANDREA ČERNIVEC

Ovih je dana u nakladi Hrvatske družbe povjesničara 'Dr. Rudolf Horvat', koju su osnovali Blanka Matković i Stipo Pilić, izšla šesta knjiga Samostalnoga istraživačkog projekta 'Hrvatska povijest 1941.-1948.' te naša prva knjiga u Seriji 'Jasenovac', koja predstavlja prošireni rad o poslijeratnim jasenovačkim logorima iz 2014. U razgovoru za *Hrvatski tjednik* dopredsjednik Udruge 'Dr. Rudolf Horvat' Stipo Pilić govori o novoj knjizi, logoru Jasenovac,

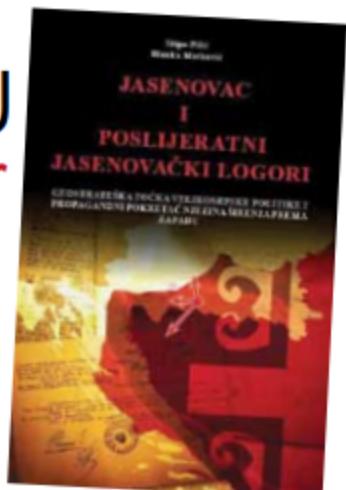
otkrićima do kojih su Blanka Matković i on došli, osvrće se na pojedine povjesničare koji ne priznaju istine o Jasenovcu, ali i najavljuje nove radevine i istraživanje te promocije knjige diljem BiH.

Jasenovac jest bio komunistički logor

- S povjesničarkom Blankom Matković, s kojom ste i do sada suradivali, upravo objavljujete vrlo opsežnu knjigu *Jasenovac i poslijeratni jasenovački logori – geostrateška točka velikosrpske politike*

i propagandni pokretač *njezina širenja prema Zapadu*. Što ste htjeli postići ovom novom knjigom, što je njezin cilj i što je u njoj novo u odnosu na znanstveni članak o Jasenovcu kao trostrukom logoru koji ste objavili s Blankom Matković 2014. godine?

Ova knjiga rezultat je dugogodišnjega rada što smo ga Blanka i ja započeli prije 15 godina tijekom kojih smo istraživali u svim arhivima u Hrvatskoj i Sloveniji te pojedinim arhivima u Bosni i Hercegovini, kao i onomu u Londonu. Prikupili smo mnoštvo arhivskih dokumenata o stradanju hrvatskoga naroda

pod komunističkim režimom te objavili velik broj članaka, znanstvenih radova i nekoliko knjiga. Ova knjiga u nakladi Hrvatske družbe povjesničara «Dr. Rudolf Horvat» čiji smo Blanka i ja suosnivači ujedno je i šesta knjiga Samostalnoga istraživačkog projekta „Hrvatska povijest 1941.-1948.“ te naša prva knjiga u Seriji „Jasenovac“ koja predstavlja znatno prošireni rad o poslijeratnim jasenovačkim logorima iz 2014.

Osnovni cilj knjige jest dokumentirana i argumentirana dublja analiza poslijeratnih logora u Jasenovcu i oko Jasenovca i to kao sustava poslijeratnih logora jugoslavenskih komunističkih vlasti tadašnje komunističke Hrvatske, o čemu je već bila riječ u spomenutom znanstvenom radu u kojem smo se također koristili arhivskim dokumentima koji nedvojbeno potvrđuju postojanje tih logora. Stoga je temelj ove knjige upravo znanstveni članak iz 2014. koji je od pojedinaca, primjerice Slavka Goldsteina, intenzivno napadan, ali do danas mi nismo dobili nikakav demant utvrđenih činjenica u tom članku, osim ignoriranja, javnoga etiketiranja, diskvalificiranja, vrijedanja i prešućivanja. Upravo je činjenica da jedan dio hrvatskih povjesničara ne želi prihvati postojanje poslijeratnih jasenovačkih logora i *a priori* ih odbacuju bila još veći poticaj za produbljivanje ranijih istraživanja, legitimiranje svih vrsta povijesnih istraživanja i njihovih rezultata te ukazivanje na vrste represije i državnoga terora komunističkoga režima nad sustavu 'neprilagenim' pojedincima, skupinama i narodima. Zato je ovakvim radovima u hrvatskom društvu neophodna daljnja senzibilizacija na temu poslijeratnih logora i zatvora jugoslavenskih komunističkih vlasti.

Također smo željeli utvrditi imaju li kakve veze (i ako imaju kakva je) ratni i poslijeratni jasenovački logori sa stanovništвom mesta Jasenovačke Posavine kako smo nazvali taj mali regionalni prostor. Drugi dio naslova nastao je kao posljedica promišljanja značaja i uloge zemljopisnoga položaja Jasenovca i Jasenovačke Posavine koje su gotovo svi do sadašnjih kakvi-takvi istraživači logora Jasenovac isticali, ali su slabo ili najčešće nikako istraživali upravo te geopolitičko i geografsko značenje. To da je cilj knjige 'nekakvoj' hrvatskoj politici ukazati na stoljetno djelovanje velikosrpske politike, suvišno je spominjati, ali ovo je posljednja prilika reći im nešto ako žele čuti. Osim što je knjiga znatno proširena u odnosu na članak iz 2014., u njoj su predstavljeni i neki novi prilozi i rezultati istraživanja, a posebno važnim smatram dio

koji analizira jasenovačku mitologiju koja je suvremen oblik agenturnoga i osvajačkoga djelovanja Republike Srbije prema Republici Hrvatskoj. Stoga knjiga obuhvaća pregled agresivne velikosrpske politike prema hrvatskim prostorima od početka 19. stoljeća do danas, uključujući i Domovinski rat i

Ono što je i mene kao geografa iznenadilo bilo je da je Jasenovac još 1849. postao najzapadnija agenturna točka Garašaninove srpske osvajačke politike prema zapadu, a zadatak provodenja te politike dobio je Hrvat Matija Ban. Ban iste te godine objavljuje *Pravila za djelovanje četnika* u kojima navodi i pravila djelovanja partizana kao načina oslobođenja Bosne i Hercegovine od Osmanlijskoga Carstva. Upravo je zemljopisni položaj Jasenovca na rijeci Savi, granici dvaju Carstava (Osmanlijskoga i Habsburškoga) i rijeka Sava kao tada najznačajnija i jedina međunarodna prometnica, ali i granica tih dvaju Carstava utjecala na izbor Save i Jasenovca. I druga su dva središta – Šabac i Slavonski Brod –na Savi pa će stoga zadržati to agenturno značenje i ulogu sve do Prvoga svjetskoga rata, a imali su ključnu ulogu i u organizaciji i izvedbi atentata u Sarajevu 1914. Tijekom 1860-ih Garašanin se „prilagodava“, prihvata i provodi svoju novu „jugoslavensku politiku“ i ponovo kreće u akciju, sa svojim stariim poznanikom i dokazanim povjerenikom Matijom Banom. Poslije međunarodnoga priznanja Kneževine Srbije ona kreće još suptilnije u političku ofenzivu, stvara i razvija svoje gospodarstvo u Austro-Ugarskoj Monarhiji preko kojega ostvaruje svoje političke i društvene interese, odnosno agenturu. Tako je bilo do 1918. kada nastaje zastoj budući da je Srbija tada ostvarila većinu svojih zahtvanih planova. Krajem prve polovice XX. st. uslijedili su novi udarci, prvo nastajanje Banovine Hrvatske, a potom i Nezavisne Države Hrvatske, što je od početka bilo neprihvatljivo velikosrpskoj politici. Zato je od početka Drugoga svjetskoga rata glavna i jedina meta kraljevske izbjegličke vlade upravo NDH, a sve to su morali pratiti komunistički pobunjenici u Jugoslaviji koji nisu slučajno već krajem 1941. okosnicu svoje borbe prebacili u talijansku zonu na području NDH. Kada su već u ljetu 1941. diplomatskim kanalima počeli dolaziti „non papers“ o brojčanim vrijednostima navodnih zločina NDH, a potom već 1942. objavljivani u najznačajnijim američkim i engleskim novinama, vrlo brzo je Jasenovac „lansiran“ kao jedan od najvećih koncentracijskih i likvidacijskih logora u NDH. Kako je vrijeme prolazilo, tako su svi zločini i žrtve „koncentrirani“ u Jasenovac, a većina drugih te svih likvidacijskih logora izvan NDH potpuno zaboravljeni i prešućeni. Prema tome obrascu napravljene su i procjene, a potom i popisi žrtava poslije Drugoga svjetskoga rata. No sve one nikako nisu us-

Uopće nema dvojbe da su Titovi komunisti u Jasenovcu nakon rata provodili likvidacije Hrvata i zarobljenih Nijemaca. Objavljujemo čak i svjedočenja samih subnorovaca o masovnim grobnicama ustaša i njemačkih vojnika na Gradini. Tko hoće, taj to može naći u knjizi, a tko neće, on će ih banalizirati kao novopečena doktorica Nataša Mataušić, po svoj prilici jedna od kreatorica jasenovačkoga popisa

predratno razdoblje kada je jasenovački mit intenzivno korišten u svrhu protuhrvatske propagandne s čime velikosrpski ideolozi i simpatizeri nastavljaju i danas.

• **Dobar dio knjige posvećen je zemljopisnom položaju i geopolitičkom značenju Jasenovca u posljednjih 200 godina. Do kojega ste zaključka došli na temelju svih relevantnih podataka i zašto je to važno?**

pijevale doći do zacrtanih i željenih brojki. Ono što je važno u svima njima – Jasenovac postaje središnji likvidacijski logor. Dakle, od početka Drugoga svjetskoga rata, a posebno poslije njega Jasenovac postaje točka simbol stradanja svih žrtava (posebno Srba) s prostora Jugoslavije, a posebno iz NDH. Današnja srpska politika preko te točke simbola vodi svoju osvajačku politiku prema Hrvatskoj, opravdava i amnestira sve svoje zločine u ratovima 1990-ih, čak i genocid počinjen prema Muslimanima/Bošnjacima u Srebrenici. To je tim važnije istaknuti jer su uvećavane žrtve i navodni zločini NDH u Jasenovcu odnosno navodna «zaštita ugroženoga srpskog naroda i srpstva» bili pogonsko gorivo upravo za ratove u prvoj polovici 1990-ih. Jasenovac kao točku simbola uz koju se uvijek ističu velike brojke žrtava nikada ne će napustiti ni jedna velikosrpska politika, a promjena u tom pristupu bit će indikator katarze Srbije ako do nje ikada dođe.

Propagandni pomagači velikosrpske politike

● Očito je istina o Jasenovcu kompleksnija u odnosu na ono što su komunisti htjeli da se zna o njemu? Gospodine Piliću, što je zapravo istina o Jasenovcu, što je mit, odnosno laž kad je riječ o žrtvama stradala u tom logoru?

Istina je da je Jasenovac bio tijekom Drugoga svjetskoga rata i dugo poslije njega logor (ili zatvor) i služio u provođenju raznih represivnih mjeru prema pojedincima i skupinama. Što se sve dogadalo u kontekstu tih represivnih mjeru, zadatak je istraživača i ponajprije povjesničara utvrditi prije svega na osnovi dokumenata, ali i usporedbom tih dokumenata s raznim iskazima i svjedočanstvima kako bi se došlo do što preciznije istine. Istina je da je Jasenovcu i oko Jasenovca bilo stradanja pa prema tome i žrtava i u ratu, ali i poslije njega, a zadatak je istraživača utvrditi sve razmjere tih stradanja i pokušati otkriti identitet stradalih. Mit je svako krajnje uljepšavanje, uvećavane ili negiranje bilo negativnih ili pozitivnih pojavnosti kao dijela provedbe represivnih mjeru. Svako konstruiranje i izmišljanje vode u mit i mitologizaciju. U konkretnom slučaju sve brojke koje su se do sada iznose bile su posljedica nekakvih pregovora i dogovora raznih ustanova i organizacija, ali ne stručnih i prije svega forenzičnih istraživanja koja su djelomično izvršena, ali i naprasno su prekinuta bez jasnoga razloga. Ta su istraživanja po

svoj prilici, kao što su to i predviđali njihovi voditelji, otkrila i poslijeratne, a ne samo ratne žrtve pa je to vjerojatni razlog iznenadnoga prekida. Sva dosadašnja neovisna istraživanja upućuju na to da su svi do sada ponuđeni brojevi žrtava od raznih ustanova i organizacija neutemeljeni i nemogući. Jedini pravi put stručne su ekshumacije, forenzična i multidisciplinarna istraživanja kako bi se došlo do što točnije i vjerodostojnije istine u broju stradalih. To je potrebljano svima, a i Republika Hrvatska i Republika Bosna

i javnim istupima vršeći nasilje nad istinom, ali i hrvatskim narodom. Stoga se povjesničari moraju zalagati i boriti za istinu koliko god im ne bila po volji ili im zbog ovoga ili onoga ne odgovarala. Većina njih šuti, osim tzv. službenih i sluganskih koji se u radovima, a posebno javnim istupima, oslanjaju na laži, konstrukcije i izmišljotine. Time laž, pa i mit postaju dio poželjne izvrmute 'istine', a mitologizacija se nastavlja. Pri tome želimo ukazati da svi oblici i inačice jasenovačkoga mita završavaju u jednom najsavršenijem i najrazvijenijem velikosrpskom mitu.

● U knjizi, odnosno već u uvodu, kaže se kako je jedini potvrđeni broj otkrivenih žrtava, 1964. i u kasnijim godinama, 750. Bi li se po Vama trebalo koristiti isključivo s tim podatkom kao potvrđenim brojem, a ne onim kojim se koristi JU SP Jasenovac ili srpski propagandni stroj?

Točan broj koji mi iznosimo broj je do sada ukupno ekshumiranih, a to je 725. Nije riječ isključivo o ekshumacijama iz 1964. koje su do sada ipak bile i najstручnije i najdetaljnije, nego i o nekim kasnijim iskapanjima o kojima je ostao trag u pisanim dokumentima. Riječ je o ekshumacijama kod spomenika Cvijet 1974., ekshumacijama koje su 1983. izvodili u koritu Save Žavezne omladinske radne akcije (SORA) Jasenovac 1983., te ekshumacijama pod vodstvom Medicinskog fakulteta Sveučilišta omladinci u Zagrebu 1988. Ne mislimo da je to jedini broj koji se može baratati, ali je to najsigurniji i najtočniji, odnosno do sada jedini pouzdano utvrđen broj. Članovi naše udruge neprestano ističu da je neophodno daljnje istraživanje i ekshumiranje posmrtnih ljudskih ostataka na područjima mogućih masovnih grobnica i utvrđivanje što točnjeg broja žrtava. Broj kojim nastupa JU SP Jasenovac i druge hrvatske ustanove i organizacije označeni su kao propagandni pomagači velikosrpske politike prema zapadu. Sto se tiče srpskoga propagandnog stroja, broj jasenovačkih žrtava kreće se do nekoliko milijuna i o tomu nema smisla raspravljati, no kako se do većih brojki (rasteži) i brojevi JU SP Jasenovac, samo je po sebi razumljivo da su i oni dio toga propagandnog stroja.

Manjkavi, nepotpuni i neodređeni dokazi

● Smatrate li da je JU SP Jasenovac u ulozi srpske propagande s obzirom na to da barataju brojkama od 83 tisuće žrtava, iako za to nema dokaza?

Jedina i dosad utvrđena i pouzdana istina podatak je o 725 žrtava Jasenovca. Svi ostali ponuđeni brojevi nemogući su i neutemeljeni. JU SP Jasenovac i njezin podatak o 83 tisuće i nešto žrtava služi održanju velikosrpskoga mita. Ta ustanova i ne postoji radi dokaza, istraživanja i povijesti

i Hercegovina odnosno Republika Srpska kao njezin dio, imaju danas za to potrebne tehničke, znanstvene i materijalne mogućnosti. Stvar je samo političke volje, želje i dogovora. No dode li u tom kontekstu do promjena, ipak smatram da će i u kasnijem razdoblju dio raznih političkih, društvenih i vjerskih struktura njegovati jasenovački mit i time hraniti ratnohuškačku hysteriju iako će za to imati nešto manje manevarskoga prostora negoli je to slučaj danas. Mit, kao i laž ne može nitko zabraniti, ali može ga se učiniti beznačajnim i javno što manje dostupnim. Za sada laž i mit kolo vode kada je u pitanju Jasenovac u gotovo svim službenim

Ne bih rekao da oni nemaju nikakvih dokaza, nego da su njihovi dokazi manjkavi, nepotpuni, neodredeni, ali najvećim dijelom netočni i neargumentirani. No oni i ne postoje radi dokaza, istraživanja i povijesti, oni postoje radi sebe i nekakvih antifašističkih istina i mitova. Uostalom, u Drugom svjetskom ratu i četnici su bili 'antifašisti', pa je logično da su ondje i njihove žrtve. I sigurno ih i ima, ali to treba utvrditi kao što ondje ima i ustaških žrtava ne samo poslije Drugoga svjetskoga rata nego i tijekom njega. No pitanje je smije li se o tomu govoriti i imaju li te žrtve pravo na spomen i grob, ali čini se da je po 'cantifa' kriterijima JUSP Jasenovac to nepoželjna tema.

• Prigovori na prijašnji rad Vas i autorce Matković, u kojemu ste tvrdili da je Jasenovac egzistirao i nakon 1945. i da je bilo pogubljenja, svodili su se na to da niste navodili imena pogubljenih, osim u dvama slučajevima. Jeste li u međuvremenu otkrili dokumentaciju koja svjedoči da je i nakon 1945. i u jasenovačkim logorima bilo skupnih ili masovnih likvidacija tzv. narodnih neprijatelja?

U radu na koji se pozivate radi se o trima prešućenim žrtvama, a u knjizi ih ima nešto više. No bit knjige nije izlistavanje žrtava, stratišta i grobišta u Jasenovcu, nego i oko njega pa pokušavamo 'dekoncentrirati', odnosno decentralizirati mesta stradanja, jer jednostavno ne postoje uvjeti za masovne grobniće tolikoga broja žrtava koje su političkom odlukom 'koncentrirane' u Jasenovcu. A o poslijeratnim žrtvama, njihovim brojevima i imenima postoji dovoljno izvora i literature koju mi također navodimo i citiramo. Mi se ne želimo spuštati na propagandnu razinu na kojoj funkcioniра JUSP Jasenovac kada su u pitanju popisi žrtava. Iako smo našli na neke masovne likvidacije i prepostavljena stratišta i grobišta, poimeničnih popisa takvih stradanja za sada još nema pa stoga brojkama odbijamo licitirati. No dokumentacija, sada se to može sa sigurnošću tvrditi, postoji, a pitanje je samo kada će biti dostupna. Ne ukloni li se, ta bi dokumentacija mogla smetati 'crvenim patricijima' i njihovim potomcima. Zasad je čak i onaj dostupni dio dovoljan da zagođa slatki život spomenutih. Treba reći i to da postoje iskazi i svjedočanstva samih subnorovaca u masovnim grobnicama ustaša i njemačkih vojnika na Gradini. Tko hoće, taj to može naći i pročitati u knjizi, a tko ne će, on će ih banalizirati kao novopečena doktorica Nataša Mataušić, po svoj prilici jedna od kreatorica jasenovačkoga po-

Ni jedna velikosrpska politika nikada ne će napustiti mit o Jasenovcu koji je Srbija odavno lansirala kao točku simbol stradanja Srba. I današnja srpska politika preko te točke simbola vodi osvajačku politiku prema Hrvatskoj, opravdava i amnestira sve svoje zločine, čak i genocid nad Bošnjacima u Srebrenici

Traženje, istraživanje i utvrđivanje istine nitko nam ne može zabraniti. **Svoju povijest pisat ćemo mi, a ideja o međunarodnome povjerenstvu uvrijedljiva je za hrvatski narod i ne jamči da se ne će nametnuti laž. Ovu knjigu namijenili smo hrvatskome narodu**

pisa. Već smo više puta istaknuli da se brojati počinje od 0 te da je pouzdano utvrđivanje broja žrtava dugotrajni i mukotrapan posao u kojemu treba paziti na imena i brojeve upravo zbog dostojanstvenoga odnosa prema istinskim žrtvama. U svakom slučaju broj poslijeratnih žrtava nije zanemariv i njihovo se utvrđivanje nastavlja.

• Kako se Hrvatska mora postaviti prema pitanju Jasenovca s obzirom na to da to i dalje ostaje geostrateška točka velikosrpske politike i može li se ustvrditi istina bez nepristranoga međunarodnog povjerenstva?

Jedini način postavljanja prema Jasenovcu koji uključuje duboki pijetet prema svim žrtvama jest odgovoran, znanstveno pravjerljiv i otvoren pristup prema svim žrtvama bez obzira na nacionalnost i vrijeme stradanja. Naša je udruga više puta odbacila bilo kakva međunarodna povjerenstva. Hrvatska nije ničija kolonija kojoj bi bili potrebni strani vladari da nas vode za ruku i govore nam što naša povijest jest. Ideja o međunarodnoj komisiji za nekakvo „utvrđivanje“ istine o Jasenovcu prijedlog je Efraima Zuroffu koji je na žalost naišao na odobravanje u nekim hrvatskim krugovima. Sam prijedlog duboko je uvrijedljiv jer Hrvatima je jasno poručuju da su glupi, nesposobni, *a priori* neobjektivni i jednostavno nebitni u svojoj vlastitoj domovini. Gdje je jamstvo da bi međunarodno povjerenstvo bilo objektivno, stručno i sposobno? O čemu bi točno odlučivalo nekakvo međunarodno povjerenstvo? O novim dogmama zacrtanima od strane političkih interesa onih koji bi osobe u tom povjerenstvu imenovali, nadzirali i plaćali? Nismo li nam dosadašnja tragedija hrvatske povijesti 20. stoljeća bila dovoljna? Nismo li naučili da narod koji nije svoj postaje ničiji? Nismo li već imali poveći broj komisija koje su se bavile Jasenovcem? I koji je rezultat? Rezultat je taj da našom knjigom kao prvom knjigom na stvarnu bit jasenovačkog mita dajemo neke odgovore, ali isto tako otvaramo velik broj pitanja na koja tek treba tražiti odgovore. Znanost ne trpi komisije. Znanost ne poznaje granice. Znanost može biti znanost samo onda kada rezultati znanstvenih istraživanja ostavljaju prostor novim pitanjima i potragama bez utvrđivanja bilo kakvih limita. Komisije su negacija znanosti, politički su motivirane i stoga nepoželjne, nedjelotvorne i besmislene. Njima mogu nagnjati samo oni koji iz osobnih ili političkih interesa u Jasenovcu vide i dobri priliku za zaradu.

PROMOCIJE:

- 18.5.2021., TOMISLAVGRAD, 18 h**, KIC Tomislavgrad. Organizatori: Općina Tomislavgrad, Udruge proistekle iz Domovinskog rata, Matica hrvatska Tomislavgrad i KIC Tomislavgrad. Predstavljači knjige: Blanka Matković i Stipo Pilić
- 19.5.2021., MOSTAR, 19 h**, Hrvatski dom hercega Stjepana Kosače, Galerija Katarine Kosače. Organizator: udruga Središte Hrvatskog svjetskog kongresa za istraživanje posljedica totalitarizama u BiH. Moderator: Anita Martinac. Predstavljači knjige: Blanka Matković i Stipo Pilić
- 20.5.2021., ŠIROKI BRIJEG, 20 h**, Kino „Borak“. Organizatori: Ogranak Matice hrvatske Široki Brijeg i Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta II. svjetskog rata i porača na području Grada Širokog Brijega. Predstavljač knjige: Blanka Matković
- 21.5.2021. GRUDE, 19 h**, Kinodvorana. Organizatori: Javna ustanova „Kulturni dom Antun Branko Šimić“ Grude i HDP „Dr. Rudolf Horvat“. Predstavljač knjige: Blanka Matković
- 22.5.2021., LIVNO, 19 h**, Pastoralni centar župe Livno. Organizator: Matica hrvatska Livno. Predstavljači knjige: Stipo Pilić i Blanka Matković
- 23.5.2021., JAJCE, 13 h**, Dom kulture. Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljači knjige: Stipo Pilić i Blanka Matković
- 23.5.2021., BUGOJNO, 19 h**, Hrvatski dom (Dom HKD Napredak). Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljači knjige: Stipo Pilić i Blanka Matković
- 24.5.2021., ŽEPČE, 19 h**, Katolički školski centar „Don Bosco“, Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljač knjige: Blanka Matković
- 25.5.2021., VITEZ, 19 h**, Dom HKD Napredak. Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljači knjige: Stipo Pilić i Blanka Matković
- 26.5.2021., NOVA BILA, 19 h**, Hrvatsku kulturni centar. Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljači knjige: Stipo Pilić i Blanka Matković
- 27.5.2021., RAMA, 19 h**, Dvorana Franjevačkog samostana Rama-Šćit. Organizator: HDP „Dr. Rudolf Horvat“. Predstavljači knjige: Blanka Matković
- 28.5.2021. LJUBUŠKI, 19 h**, Knjižnica. Organizatori: JU „Kulturno-sportski centar“ Ljubuški i HDP „Dr. Rudolf Horvat“. Predstavljači knjige: Blanka Matković
- 12.6.2021., DOBRETIĆI (JAJCE), 16 h**, Dvorana Općine Dobretići. Organizator: Udruga Fra Marko Dobretić. Predstavljači knjige: Stipo Pilić

Ne samo sadašnja, nego i sve dosadašnje hrvatske vlasti nisu baš imale volje istraživati pravu istinu o Jasenovcu, pa zašto bi i ova. Štoviše, mi u knjizi navodimo da njima ova kva laž odgovara jer je i njihova politika dio mitologije i zapravo prototip mita, ona manipulira tim žrtvama i svima je očito da je u toj i takvoj politici najmanje iskrene sučuti. Bio bih fatalist kada bih očekivao da se ne će ništa na bolje mijenjati, ali nemam ni velika očekivanja. Samo budale mogu tvrditi kako je pitanje Jasenovca riješeno i zatvoreno, no takav stav ne treba čuditi jer su dvojica spomenutih potomci gore navedenih crvenih patricija koji su na isti način govorili 45 godina. Znanost i postoji kako bi provjeravala i rušila dogme, a koliko će uspjeti riješiti Jasenovac i sva pitanja oko njega, ostavimo vremenu. Držim kako nisu problem samo hrvatske vlasti nego i znanstvenici, posebice povjesničari, koji se gotovo nimalo ne bave Jasenovcem i sjećaju ga se samo prigodničarski u vrijeme komemoracije. Treba upamtiti da se u Jasenovcu stradalio tijekom cjelogodišnjeg ciklusa bez obzira na to o kojem se Jasenovcu radio i treba iskazati sučut svim žrtvama. I Milanović i Plenković samo su trenutna vlast, odnosno privremeni igrači bez obzira na to uz čiju podršku i tko im drži lojtare. Hrvatski je narod i do sada znao osjetiti teške prekterničke trenutke, sudjelovati u njima i riješiti ih povoljno za svoje potomstvo. Siguran sam da će u presudnom trenutku znati to opet uraditi. Zato je naša knjiga namijenjena hrvatskom narodu, a ne crvenim patricijima i njihovim dvoranjacima.

● **Treba li zamrznuti komemoraciju u Jasenovcu dok se ne istraži istina i konzervirati tamošnji spomenik i područje dok neovisno, nepristrano međunarodno povjerenstvo ne utvrdi što je istina?**

Nejasno je tko bi trebao 'zamrznuti' komemoraciju ako oko Cvijeta obilaze propagatori velikosrpske politike i njihovi domaći pijuni. Zahtijevati zamrzvanje komemoracije nerealno je, ne samo zbog hrvatskih unutarnjih okolnosti, nego i zbog međunarodnih. Još je nerealnije i teže očekivati konzerviranje tamošnjega spomenika. Što se međunarodnog povjerenstva tiče, čak i ako Zuoff uz pomoć nekih domaćih čimbenika uspije u nakani da Hrvatsku još jednom ponizi i hrvatskom narodu pljune u lice stavljavajući ga na tudinski lanac, to ipak neće biti kraj naših istraživanja Jasenovca. Traženje, istraživanje i utvrđivanje istine nitko ne može zabraniti. Kao što je Blanka ranije istaknula – svoju povijest pisat ćemo mi!

Istina je da Jasenovac već zbog kompleksnosti i postojanja njegovih dijelova i izvan Republike Hrvatske ima i međunarodni značaj, ali nema potrebe strahovati ni od bilo kakvih pojedinačnih i institucionalnih istraživanja ako se istraživanjima pristupiti odgovorno, kritično i interdisciplinarno s ciljem otkrivanja što preciznije istine. Istina se mora utvrditi jer ona je ključ katarze svih naroda na ovim prostorima, posebno Hrvata i Srba, kao i svih nas pojedinačno. Kakva god bude, ta istina ne će biti ni za koga laka, ali to je jedini put razumijevanja prošlosti, svojih predaka i samih sebe kako naši potomci ne bi ponovo doživljavali i prolazili nove ratove, stradanja i genocide.

Zahtijevati zamrzavanje komemoracije u Jasenovcu nerealno je

● **Kažete kako je Jasenovac i dalje 'geostrateška točka velikosrpske politike i propagandni pokretač njezina Širenja prema zapadu' te da bi odgovor Hrvatske trebao biti traženje povjesne istine. Ima li hrvatska vlast uopće volje da se otkrije istina o Jasenovcu? Očekujete li od sadašnjega premijera Andreja Plenkovića i predsjednika Zorana Milanovića da nešto mijenjaju i je li to uopće realno s obzirom na to da su i oni sljedbenici srpske dogme o Jasenovcu i za njih je to pitanje riješeno, odnosno zatvoreno?**

